

Kapten Helmuth VILIPUS LKO III klass

Sündis 18.(6.) augustil 1897 Läänemaal Märjamaa kihelkonna Sipa vallas metsavahi peres. Õppis Sipa vallakoolis, Märjamaa kihelkonnakoolis, Tallinna Nikolai gümnaasiumis, 1915–1916 Pauli sõjakoolis Petrogradis ja 1923–1924 alalisväe ohvitseride kursustel.

Esimese maailmasõja ajal juunis 1915 astus vabatahtlikult sõjaväkke, kus määrati 1. suurtükiväe tagavaradivisjoni. Oktoobrist 1915 sõjakoolis. Veebruaris 1916 ülendati lipnikuks. Teenis nooremohvitserina 2. Siberi kütü tagavarapataljonis, 15. marsipataljonis, 132. marsipataljonis ja 22. Turkestani kütüpolgus. Augustist 1916 veebruarini 1917 võttis osa lahingutest Austria-Ungari vägede vastu Galiitsias, sai 31.(18.) jaanuaril 1917 lahingus Gališi (Halych) linna lähistel põrutada ning evakueeriti haiglasse. Astus pärast paranemist mais 1917 nooremohvitserina 1. Eesti polku, kus teenis 6. ja hiljem 10. roodus. Detsembris 1917 määrati Haapsalus loodava 1. Eesti suurtükiväebrigaadi komandoulema abiks. Jaanuaris 1918 nimetati 2. patarei rühmaülemaks. Märtsis 1918 ülendati alamleitnandiks ning kinnitati patarei ülema abiks. Demobiliseeriti aprillis 1918.

Vabadussõja eel, 20. novembril 1918 astus teenistusse 1. suurtükiväepolku, kus detsembris nimetati 1. divisjoni 2. patarei ülema abiks. Detsembrist 1918 aprillini 1919 osales koos patareiga lahingutes punavägede vastu Viru rindel. Aprillis 1919 läkitati Tallinna, kus asus ülemana formeerima 3. suurtükiväepolgu 4. patareid, mille loomist jätkas ka Viljandis. Võttis juunis ja juulis 1919 4. patareiga 9. jalaväepolgu juurde lähetatuna osa lahingutest Landeswehri vastu Põhja-Lätis ja Riia all. Viidi juulis 1919 koos patareiga üle 1. suurtükiväepolku ning määrati augustist väljapatarei nr 16 ülemaks. Septembris 1919 ülendati leitnandiks. Jaanuaris 1920 viidi väljapatarei nr 16 meeskonnaga üle 3. suurtükiväepolku. Aprillis 1920 ülendati alamkapteniks. Jaanuaris 1921 läkitati koos patareiga taas 1. suurtükiväepolku, kuid juulis toodi tagasi 3. suurtükiväepolgu koosseisu. Teenis patarei ülemana sõjaväeteenistusest lahkumiseni novembris 1921.

Helmuth Vilipus abiellus 22. augustil 1920 Paistu kirikus Marie Rooger'iga (1895–1927), perre sündis poeg Ülo (1923–1945).

Veebruaris 1923 astus Piirivalve Valitsuse teenistusse ja määrati Peipsi jaoskonna Mustvee rajooni ülemaks, septembris komandeeriti õppima sõjakooli. Veebruaris 1924 nimetati kapteniks. Lõpetas juunis 1924 ohvitseride kursused ning määrati Piirivalve Valitsuse Tallinna jaoskonna Loksa rajooni nooremohvitseriks.

Augustis 1924 viidi üle sõjaväkke ning määrati 3. suurtükiväerügemendi kergepatarei nr 3 ülema kohusetäitjaks. Samal kuul nimetati raskesuurtükipatarei nr 5 ülemaks. Rügemendi ümberformeerimise tõttu oktoobris 1925 määrati 3. diviisi suurtükiväe 6. grupi raskepatarei nr 5 ülemaks asukohaga Loodi mõisas Viljandimaal. Täitis korduvalt ajutise grupiülema kohuseid. Mais 1926 asus 3. diviisi suurtükiväe adjutandi kohale Viljandis. 1926–1927 oli 3. Diviisi Suurtükiväe Ohvitseride Kogu esimees ja aukohtu liige. Märtsis 1928 arvati tervislikel põhjustel erru. Asus elama oma talus Virumaal. Suri 9. veebruaril 1929 Virumaal Aaspere valla Vilmsnurme talus kopsutuberkuloosi. Maeti Viljandi Vanale kalmistule Jaani koguduse ossa abikaasa kõrvale.

Läti Vabariik vääristas oma esimese teenetemärgi, Karutapja ordeniga 142 Eesti sõjaväelast, kes olid osalenud Vabadussõja ajal Läti riikluse kaitsmisel. Kapten Helmuth Vilipusele kui endisele 3. suurtükiväepolgu 4. patarei ülema abiks annetas Karutapja sõjaordeni nõukogu (Lāčplēša kara ordeņa dome) 1924. aasta 4. novembri istungil Karutapja ordeni III klassi nr 1765. Ordeniga kaasnes esinduslik diplom ja Läti Vabadussõja mälestusmärk ning 1928. aastal lisandus Läti iseseisvuse 10. aasta mälestusmedal.

Eesti riigilt pälvis Helmuth Vilipus Vabadussõjas osutatud teenete eest tasuta maa normaaltalu suuruses ning Vabadussõja mälestusmärgi.

Tasuta maa suurusega 53,73 hektarit sai ta mais 1921 Virumaa Aaspere valla Vatu mõisast. Koht, millel asus mõisa peamaja koos kõrvalhoonetega, sai nimeks Vilmsnurme talu. Selle päris poeg Ülo, kellele see kinnistati 1936. aasta mais. Ülo Vilipus teenis Teise maailmasõja ajal vabatahtlikuna Saksa armees. Ta langes metsavennana juunis 1945 Undla vallas Virumaal.

Jaak Pihlak
Viljandimaa Muinsuskaitse Ühenduse esimees

AVATALITUS

Kogunemine haul

Muusika

Hauasamba avamine

Helmuth Vilipuse elust – Jaak Pihlak, VMÜ esimees

Palvus – Allan Praats, Viljandi Pauluse koguduse õpetaja

Muusika

Lilled asetamine, küünalde süütamine

Hümn

*

Trompetil Riina Reismaa

Haul Kaitseliidu Sakala Maleva auvalve

Hauatähise valmistas kiviraiumistöökoda OÜ Monument

*

PÄRAST AVATALITUST

Mälestuskoosviibimine Viljandi Pauluse kirikus

*

TOETAJAD

Eesti Sõjamuuseum

Kaitseliidu Sakala Malev

Viljandi Linnavalitsus



KAPTEN

HELMUTH VILIPUS

Läti Karutapja ordeni

III klassi kavaler

HAUASAMBA AVAMINE

VILJANDI VANAL KALMISTUL

11. novembril 2016



Viljandimaa Muinsuskaitse Ühendus